

féu a Curial molta honor, e tots temps sperava que li demanàs Laquessis per muller, puy que ell la y havia *preferta* «s'havia avançat a oferir-la-hi» (*Curial*, NCL. I, 110).

El trobem en textos medievals de tot el domini: «lo dit offici e regiment de céquia --- de la dita vila --- atorgador per ells annualment --- en públic encant a qui per menys e mils regir ho *preferrà* e assegurará», reglament de l'ofici de sequier d'Alzira, a. 1393 (*CoDoACA* xli, 26). En una concòrdia de c. l'a. 1500, entre la ciutat de Barcelona i el rei: «e encara vos *prefer* y atorga (la Ciutat) de fer-vos la ajuda davall escrita en cobrir la dita Daraçana» (copiada per Careta de l'Arx. Municipal, *Barbr.*, 294). *Proferir* encara en un doc. d'hospitalers, de 1431 (Míret, *TemplH*, p. 423).

«Tu m'has moltes voltes affermat que Mr. Ansaldo ama a mi sobre totes les coses del món, e de sa part me has molts --- dons *proferts* diverses voltes, los quals vull que romanguen a ell ---», *Decam.* x, § 5, 571.3, on hi ha el matis d'espontaneïtat, que en canvi manca allí mateix en un cas del substantiu (tractant-se d'una dona que hom tempta importunament i mira de treure's de davant el galant, oferint-se a canvi d'una exigència irrealitzable): «hoÿda la demanda e la *proferta* (571.18) (també en l'original *profferti* i *proferta*).

Tal com *provenir* tan sovint ha estat trasmudat en *pervenir* en llavis del poble, la forma millor *proferir* esdevingué més rara que *pref-* o *perf-*.

En els segles baixos de la nostra llengua literària, l'abandonament de la gent selecta féu que l'ús d'aquest verb reculés ràpidament en les esferes ciutadanes i docents: el perjudicava l'anarquia de forma *porf-/perf-/pref-* amb les conseqüents possibilitats d'equivoc, que la manca d'un standard social i culte no permetia esvair; ni l'absència d'una pressió a favor d'expressar-los amb més propietat, no invitava a observar els matisos fins entre quasi-sinònims, donant la preferència a la forma inequívoca *proferir*.

Tanmateix aquest mot, a desgrat de tot, no va desaparèixer de l'ús popular: el seu cosí pagès de Biure d'Emp., Josep, solia escriure al meu pare coses com «te *perfereixo* un capó per Nadal» (1928); i així una mica a totes les comarques: «m'ha *preferit* la seva escopeta però més m'estimo la meva» diu un hortolà del Prat de Llobregat (1932); «no li puc *parfari* res més» diu, portant un plat de cols, un pagès vigatà (Vil·leons, 1935); eiv. «*purferi*: ofrerer», PzCabr.; «el ballador que se m'havia *prefert*, s'és fet fonedís; veritat que no m'ha pas fet falla: és tan xalat el teu amic!» agullona l'eixerida Coralí al seu tímid admirador (Marian Vayreda, *Puny.*, t. IV, 92 (76)). Però aquella fina abella de la mel popular que fou Ruyra, sabia encara com col·locar-lo enmig de versos majestuosos: «Sapi-gueu que, per plaent que em sigui - el do d'una corona, / no és pas, entre els presents que em *perferireu*, - el que més goig em dóna» en la rumbosa, bellament cisellada, versió de *Fedra*, O. C., p. 1449. A diferència d'*oferir*, marca un present ofrenat de cor, no pas a

canvi de res, en termes més genuïns que el manlleu castellà *brindar*, que tant de bo aprenguéssim a preterir-l'hi.

No té una història menys noble i antiga l'abstracte corresponent *proferta*, i aquí el lamentable abandonament, per part del llenguatge ciutadà dels nostres dies, no té ni tan sols l'excusa de la possibilitat de malentesos, per equivoc amb parònims: «Consellà al Bou que ell s'ofereís al Lehó que-l menjàs, si li era necessitat; e adoncs, que lo Lehó li n'hauria molt de grat, e per lo grat que li hauria de la *proferta*, e per lo deute ['parentiu, afinitat'] en què és ab ell, no li faria negun mal», Llull (*Merav.*, NCL. II, 146); «paga o *perferta* de cens és aquela, con lo senyor no la vol pendre, que l'emphiteota la deu posar e consignar en una Taula ('banca') que estia per nom d'ell --- e l'emphiteota d'aquel cens no-n deu gens pendre ne-n deu usar, pus l'aurà consignat --- car, si-u faÿa, no val re la *proferta*», *CostTort.* (Ol., pp. 219-220); «Si a vosaltres diu lo cor de voler ésser marit e muller ensemps, e a mi aytant bé---. A la qual Pere e Angelina, --- regraciaren-li sa *proferta* graciosament e bé» mots afegits pels traductors del *Decam.* v, § 3, 306.32 (sense model en l'original it.).

«Sobre ['contra'] totes estas *perfertas* de dret, prese-se lo dit G. de Fornones forzivlement ---» Ribag., 1295 (MDuque, *Docs. de Ovarra*, 187.30). «Yo, senyor, yré tot sol devers lo camp dels moros e --- posaré les mangranes ---. Plagueren al entristit rey les avisades paraules del hermità e féu-li infinides gràcies de la sua graciosa *preferta*», JoMartorell (Ag. I, 35.2f.). Encara en documentació oficial del S. XVIII: «Les quals llegides, stimam lo favor y *perofferta* feta, en què desijam sérvia, esta fidelíssima vila, offerim a V. M. lo mateix», ross. 1660 (RLR LXV, 94). I no el defugia Mn. Cinto: «des d'un calal decaygut / li diuen les aurenets: / —Veni-hi, que us farem lloc / en aquest niu que s'aterra: / si nosaltres no hi cabem, / prou cel per volar nos resta—. / No diu de no 'l bon Jesús, / sant Josep pren la *perferia*: / mes, ðhont morter trobarà, / per adobar la casella?» (*La Fugida a Egipte*, O. C. Pop. xi, 57).

El català compartí aquest mot amb l'occità clàssic: «Jaufré ac en volentat / que deman, del crit, per què-s fa: / car bé-s pessa que l'o dirà / sos ostes, pos tan lo *profer* / ---», *Jaufré*, v. 4635. En el sentit de 'pronunciar, articular, una paraula', *proferir* és cultisme bastant recent (< clàss. 'manifestar') [Lab. 1840], i abans només en textos que calquen originals it. o llatins. El primer: «tu, Crist --- oig-te *proferir* ab divinal veu / sobre l'olocaust: —Assò és lo cor meu», Francesc Prats, c. 1487 (JMBover, *BiEscrBal.* II, 107.253).

Proferiment [Lacav.] *Proferidor*. *Proferia* vulgarisme manacorí per 'seguir de petits maldecaps' [1884], és d'origen dubtós: com que en altres pobles de la pàgesia mallorquina registra *AlcM porfetea* 'menudalla', 'parentela menuda o llunyana' podríem suposar que tot plegat vingui de *proferteia, abstracte en *-ea/-esa* amb sentit primitiu de 'gent que s'ofereix', 'cosetes que es presenten', influït en el sentit (i a Manacor en